GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajatóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $^1/_2$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2^1/_2$ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXIX.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 72. Brasiovu 28|16 Septembre 1876.

Brasiovu 15/27 Septembre 1876.

La noi in Transilvani'a „se constitue“ si „se organiséza“ municipiele de a ruptulu capului. Ei vine omului a crede ca se afla la inceputulu unei noue periode a creatiunei administrative. Regimulu maghiaru si credintiosii sei lucra si facu cá si candu acésta tiéra nu ar' fi avutu niciodata o constitutiune si administratiune a s'a propria, cá si candu ar' intra numai acuma prin nou'a reorganisare planuita si esecutata de catra centralistii din Budapest'a, in sirulu tieriloru cu administratiune regulata.

Destulu ca ne aflamu vrendu nevrendu aruncati in vertejulu noului torrentu organisatoriu, facia cu care ni se impune din nou necessitatea conservarei proprie. Luptele municipale s'au incinsu in totu cuprinsulu tierii si represintantii romani nu au fostu cei din urma, cari 'si-au ridicatu cuventulu in congregatiunile comitatense pentru — legalitate. Lupt'a pentru dreptu se marginesce deocamdata la aperarea legalitatii. Centralismulu maghiaru, nedumeritu cumu este, violédia neincetatu insesi legile cari iau datu nascerea si ni se ofera unulu din cele mai curióse spectacole: Opositiunea natiunala se afla astadi constrinsa a veghiá din motivulu aperarei principiului legalitatii, care invólva tóta ordinea in statu, asupr'a strictei observari aceloru legi, pe cari lea combatutu si combate din punctu de vedere constitutionalu cá pe unele, ce suntu aduse fara concursulu si cu total'a ignorare a drepturiloru popóreloru nemaghiare.

De modelu in privinti'a acést'a ne póte servi atitudinea brava si energica a represintantiloru romani si sasi in comitatulu Uniadórei. Referatulu ce l'amu adusu despre prim'a adunare a municipiului acestui'a din 4 si 5 Septembre ne descrie cu colori destulu de viue decursulu lupteloru de acolo. Dér' si in alte parti nu au remasu romanii inderetu. In comitatulu Brasiovului, alu Sibiiului, alu Bistritiei-Naseudu amu vediutu pre represintantii romani in sirurile cele d'antaiu ale combatentiloru pentru legalitate.

Publicamu mai la vale unu referatu despre a dou'a congregatiune a comitatului Brasiovu. Acést'a a decursu in tóta liniscea, cu tóte aceste contiene unele momente fórte caracteristice pentru mersulu nouei organisatiuni.

— Conferintiele ministriloru austriaci si ungurесci in Vien'a cari s'au ocupatu cu noulu pactu dualisticu earasi nu au avutu nici unu resultatu positivu, afara de acel'a ca „impacarea cumnatiloru“ s'a amenatu la cererea ministriloru austriaci pana la inceputulu anului viitoriu. Asupra datoriei de 80 milióne ce are a dá statulu bancei natiunale, s'au unitu ambele ministerii intr'acolo, cá acést'a cestiune se se decida de catra unu arbitriu constatatoriu din trei membrii si anume unu jude maghiaru si unulu austriacu, cari 'si voru alege apoi unu presiedinte din strainatate. Déca nu se vor' uni in alegere, va numi Maiestatea S'a pe presiedinte. Curiósa modalitate, frumóse prospecte de impacare!

— Pre campulu de resbelu domnesce momentanu o tacere, care sémena mai multu cu liniscea inainte de furtuna. Interventiunei mariloru poteri ia succesu a aduce o pausa in inimicitiele serboturcesci. Unu armistitiu formalu inca nu s'a inchiaiatu pana acuma. Comandantii turci si serbi au declaratu numai ca se voru tiené cu trupele loru in timpu de 8 dile in defensiva. Marile poteri pretindu inse inchiaiarea unui armistiu formalu prin care se inaugurédia de comunu pacea. Pórt'a inse nu este aplecata la acést'a si Serbi'a si mai pucinu. Armistitiulu provisoriu s'a finitu in nóptea din 25 Septembre. Se dice, ca Cernajeffu ar' fi primitu ordinilu a reincepe ostilitatile, ca consulii au recomandatu o prelungire a armistitiului aceluia inca pe 8 dile, ér' guvernulu serbescu nu a voitu se-o accepte. Spiritele in Serbi'a suntu inca si acuma profundu agitate si dispuse pentru continuarea resbelului.

Nu e mirare, candu de-o parte Russi'a face totu spre a nutri foculu in Serbi'a, de alta parte marile poteri o incuragiédia prin atitudinea loru amicabila causei slave. Angli'a este astadi dupa Russi'a poterea cea mai binevoitóre causei serbesci. Cabinetulu anglesu si-a schimbatu deodata tactic'a si acum'a pare a merge mai multu mana in mana cu Russi'a decatu cu poterile apusane.

Propunerile de pace ale Angliei s'au priimitu de catra tóte celelalte poteri. Ele constau din 3 puncte si ad: 1. Serbi'a si Muntenegrulu se remana in starea loru de mai inainte — status quo ante bellum. 2. Serbi'a se nu plateasca despagubire de resbelu. 3. Bosniei, Hertiegovinei si Bulgariei i se va dá o autonomia administrativa. Aceste conditiuni suntu favorabile serbiloru. Contele Andrássy a fostu cerutu s. e. raderea fortaretiei Alexinatz, Serbi'a se platésca contributiune de pace si principele Milan se recunósca suzeranitatea Pórtei. — Propunerile Angliei s'au predatu de catra tóte poterile Pórtei. Acést'a inca nu s'a declaratu si cu greu le va priimi neconditiunatu.

Intr'aceea incidentulu proclamarei lui Milanu de rege alu Serbiei pare ca a deochiatu actiunea diplomatica din Constantinopole. Principele inca nu a primitu dér' nici nu a refusatu pana acuma formalu demnitatea de rege. Cernajeffu, russulu, se pare ca domina terrenulu si se banuiesce ca ar' voi se delaturedie pe Milanu si ar' avea chiaru si planulu de a se face singuru rege. Comitetulu permanentu alu Skupcinei a luatu cu bucuria la cunoscintia „opulu nationalu alu proclamarei lui Milanu Obrenovici de rege alu Serbiei.“ Mare pressiune se face asupr'a lui Milanu. Scirile cele mai nóua ne spunu, ca consulii generali ai Russiei si ai Germaniei princip. Karzow si contele Bray ar' fi declaratu ca voru remané in Belgrad si déca va priimi Milanu officialmente titululu de rege. Dincontra agentii Austriei, Angliei si Italiei voiescu se parasésca Serbi'a in casulu acest'a. Prussi'a si Russi'a remanu — va se dica nu a fostu numai o simpla inventiune tratatulu de aliantia secreta, care s'a disu ca esista intre aceste dóua poteri. Situatiunea e fórte seriósa, Russi'a si Prussi'a se vede ca voru resbelulu cu ori-ce pretiu. Lu voru avé. —

— Cetimu in „V. Cov.“ urmatórele: „Cestiunea principala dela ordinea dilei este inprumutulu de $44^1/_2$ milióne. Se pare ca guvernulu a facutu cercare si la Paris pentru efectuarea acestui inprumutu, inse dupa scirile venite de acolo nu suntu sianse, si remane dér in pecióre totu numai compani'a sindicatului din Londra ce se formase pentru constructiunea liniei la marea Négra. Casele solide a acestui sindicatu si propunerile avantagióse ce a facutu, paru a-i garantá toti sortii spre a face inprumutulu. Deja se dice ca guvernulu a aprobatu conditiunile si aru fi insarcinatu pe D. C. A. Rosetti a merge la Londra spre a subscrie conditiunile preliminare. Compani'a ofera, cum amu spusu, a face inprumutulu cu $10^1/_2$ %, amortisabilu in 30 ani, ceea ce ar' cere o anuitate de $4^1/_2$ milióne, care anuitate se va plati pe trimestre si se va garantá in venitulu monopolului tutunului.

O a doua cestiune importanta ce este in studiulu unoru sfere insemnate e cestiunea rescumperarii drumuriloru de feru. Dupa calculele facute, anuitatea ce ar' trebui spre a stinge capitalulu ce ar' fi necesaru la rescumperare va fi mai mica cu vr'o 4—5 milióne de catu sum'a ce platesce astadi statulu cu dobandile cailoru ferate. Déca ar fi astfeliu amu recunósce si noi ca afacerea ar' fi excelenta pentru tiéra, care platesce astadi 18 milióne dobandi fara a fi proprietaria cailoru ferate, pe candu prin acestu mijlocu ar' plati 4—5 milióne mai pucinu si ar deveni proprietara.

— D. Bratianu, abia s'a intorsu dela Sibiiu unde a avutu o intrevorbire cu imperatorulu Austriei, si se vorbesce ca in curendu va merge la Livadi'a spre a visitá si pe imperatorulu Rusiei ce se afla in inspectiunea trupeloru. Intre acesti doi vecini tari si mari fi-va guvernulu destulu de abilu a se strecura printre ei si a mantinea neutralitatea? Vomu vedea.“ —

Brasiovu in 25/9 1876.

(—) In 23 a lunei curente a tienutu **comitatulu Brasiovului** a dóu'a congregatiune comitatensa.

In vorbirea de deschidere d. supremu-comite Juliu de Szentiványi, comunica adunarei, cumca cu ocasiunea presentiei Maiestatii Sale a regelui in Sibiiu, ds'a in fruntea unei deputatiuni din pretoriulu comitatului din Brasiovu, a depusu inaintea Maiestatii Sale omagiale locuitoriloru cetatei si comitatului Brasiovului si cetesce totu-odata si nunciulu regescu, cuprinsulu respunsului Maiestatei Sale deja publicatu.

Mergundu tóte aceste in limb'a maghiara, judele opidului Feldiórei, i-a cuventulu si se róga de d. prefectu, cá din motivulu, ca sasii si romanii nu precepu toti limb'a ungurésca, se binevoiésca a dispune explicarea atatu a cuventului de deschidere catu si a altoru acte in cursulu adunarei, si in celelalte dóue limbi protocolarie, macaru in limb'a germana, pre care o precepu si toti romanii.

D. prefectu apromise a face astfeliu, si dispuse indata de i se cetí cuventulu de deschidere si nunciulu regescu si in limb'a germana. La cetirea atatu in limb'a maghiara, catu si germana a nunciului regescu, adunarea s'a redicatu de pre scaune si apoi la propunerea primariului cetatei Carolu Schnell, adunarea esprima protocolarminte cu supunere loiale si credentia neinfranta, multiumit'a omagiale catra Maiestatea S'a regele, pentru gratiósele cuvente de bunavointia parintiésca, cuprinse in respunsulu tramisu acestui comitatu.

Din obiectele ce stetera la ordinea dilei, mai de insemnatate suntu, alegerea a 10 membri in comissiunea administrativa si 9 membrii in comissiunea sanitaria a comitatului.

Danduse cetire unui ordinu alu ministrului de interne, in care este provocatu comitatulu cá se se organiseze pre basea art. L. 42—1872, s'a alesu o comissiune de 15 membri, carea pana la procsim'a adunare de comitatu se elaboreze statutulu de organisatiune.

A venitu la ordinea dilei si **acea ordinatiune** a ministrului de interne, in care provóca comunele, cá in scrisorile loru catra judecatorii se se folosésca de limb'a maghiara. Advocatulu Iuonu Lengeru propusese cu alta ocasiune, punerea la ordinea dilei a acestei ordinatiuni.

Cetindu-se ordinatiunea membrii sasi tacura tacerea pescelui, cu tóte, ca acésta ordinatiune pre ei ii atinge mai deaprópe, dupa ce mai tóte comunele din comitatu au limb'a germana de protocolaria, si cea romanésca nece un'a.

Luandu cuventulu inse Dr. Nicolau Popu, propune se se faca o adressa catra ministrulu, in carea se se rescrie, cumca comunele din acestu comitatu nu suntu in stare de a se folosí de limb'a statului in scrisorile loru catra judecatorie si voru a se folosí de limb'a loru protocolaria.

Comitele supremu, dandu splicare ordinatiunei, ca ministrulu nu demanda comuneloru folosinti'a limbei maghiare, ci numai o recomenda si accentuandu, cumca comunele dupa lege au dreptulu de a-si defige ele limb'a loru officiósa, dupa-ce nemenea nu a redicatu cuventu in contra propunerei dlui Dr. Nicolae Popu, aceea o dechiara de conclusu.

Obiectulu celu din urma, venitu la ordinea dilei a fostu unu proiectu, de conclusu subscrisu de 10 insi, unde se cerea cá comitetulu se dechiare, cum-ca din partea comitatului nu s'a tramisu deputatiune salutatória la Maiestatea S'a regele.

Lucrulu merita pucina deslusire. Cetatea Brasiovului a alesu o deputatiune cá se salute pe Mai. S'a regele in Sibiiu. Lenga acésta deputatiune s'au alaturatu si trei senatori din magistratu. In asta deputatiune 7 insi erau membri si ai representantii comitatense.

Comitele supremu incunoscintiatu despre asta deputatiune la rogarea membriloru deputatiunei, s'a pusu in fruntea ei si a presentat'o Maiestatei Sale regelui, depunendu la petiórele tronului omagiale locuitoriloru comitatului, si in specia a cetatei Brasiovului. Unu membru din deputatiune, n'a voitu se partecipe la aceea, din causa, ca fù condusa de comitele supremu.

Prin conclusulu propusu, voiau propunatorii se desavueze procederea comitelui supremu.

Commembrulu Iosifu Popu, luà cuventulu si intr'o vorbire mai lunga, carea fù de mai multeori intrerupta cu „se traiésca" arata, cumca procederea comitelui supremu a fostu correcta, si e de parere, ca admitienduse propunerea de conclusu la desbatere, dupa-ce in asta siedintia deja s'au esprimatu simtiemintele de omagialitate si loialitate catra Maiestatea S'a regele serbatoresce la protocolu si nunciulu regescu s'a primitu cu mare entusiasmu, — s'ar' comitte indirectu o manifestare de illoialitate, — deci propune trecerea la ordinea dilei.

Dupa ce advocatulu Carolu Schnell in numele propunatoriloru apara propunerea de conclusu, se face votisare, si trecerea la ordinea dilei se primesce cu o eclatanta maioritate. Mai observu, ca unu membru romanu, carele subscrisese proiectulu de conclusu, indata dupa cetirea acelui, ia cuventulu si-si substrase subscrierea sub cuventu, ca erá informatu reu, inse din vorbirea de deschidere a comitelui supremu, aflandu starea adeverata a lucrului, nu mai póte partiní acelu proiectu.

In fine mai adaugemu, cumca d. comite supremu, pana la organisarea definitiva a comitatului, a substituitu in postulu de vice-comite pre senatorulu Juliu Roll, de presiedente scaunului orfanalu pre senatorulu Franciscu Brennerberg si de fiscalu a comitatului pre advocatulu Iuonu Lengeru. —

Bucuresci, 11/23 Septemb. Ajunseramu dile, in care se desfasiura pe dinaintea nóstra evenimente diametrale oppuse. Cele doue partide belligerante — turcìi si slavii — era decise a se mai bate; Europ'a inse le impune aprópe cu forti'a sistarea batailoru. Turci'a formulédia conditiuni de pace, despre care sciá fórte bine ca slavii le voru respinge in mania. Armat'a serbésca respunde la ele prin proclamarea principelui Milan de rege. Acesta refusa corón'a regala; déra in aceleasi dile, adeca in septeman'a acésta, generalulu russescu Novikoff (frate alu ambasadorului Novikoff) trece pe la Bucuresci spre Serbi'a cu atati oficiari, cati trebuescu la un'a brigada intréga, dupace inainte de elu cu dóue dile trecuse unu colonelu cu oficiarii unui regimentu intregu. Pe unde trecu inse soldatii regimenteloru russesci? Cei mai pucini pe aici si cei mai multi pe Dunare in susu asia, catu Assim pasi'a guberuatorulu dela Rusciucu era p'aci se traga cu tunurile in vapórale care transportá atatea mii de russi, se socotí inse cá mai antaiu se céra deslegare dela Constantinopole. Romani'a se adopera din tóte poterile a observa neutralitate stricta; déra dóue brigade russesci detasiate impregiurulu calei ferate ce trece fruntari'a pe la Ungheni la Iassi, semena ca ar' astepta porunc'a de intrare in Moldov'a; ministrulu de esterne alergà la Prutu, unde petrece de cateva dile, éra ministrulu de resbelu cere, cá indata in Octobre se incépa assentarea celoru 15 mii de recruti, si camerele se fia conchiamate cu o luna mai inainte. Pórt'a dupa-ce aflà de incercarile Russiei de a si trece cateva regimente cu arm'a la umeru, adeca pe facia, in vederea lumei prin Romani'a, tramise aici pe unu turcu din cei mai mari, carele petrecù mai multe óre in conferentie misterióse cu cei mai de frunte barbati de statu. Ce pecatu ca nu era de facia si dn. Cogalniceanu, despre care se audu sciri fórte suparatórie, ca adeca morbulu seu ar' fi luatu unu caracteru din cele mai periculóse, si ca e temere pentru viéti'a densului.

Din memorialulu posthumu alu renumitului barbatu de statu Ali-pasi'a, carele a moritu la 1871, publicatu abia acuma póte vedé ori-cine, cumu cugeta cei mai luminati turci despre emanciparea popóraloru christiane, éra din prea interessantele informatiuni esite in „Augsb. Allg. Ztg." despre partit'a „Turciei june", alu carei capu este Mithad-pasi'a, se póte vedé curatu, ca pacea durabile intre poporulu turcescu si popórele christiane este puru si simplu inpossibile. Acelu memorialu pórta dat'a din an. 1867 decandu se revoltasera grecii din Cret'a, elu inse póte fi applicatu prea bine si mai din cuventu in cuventu la situatiunea de astadi. Ali-pasi'a adeca, pre candu descriá cu multa amaratiune intrigele Russiei, inculpá greu si pe Napoleonu III, pentru-ca a datu atata valóre principiului nationalitatiloru, ca-ci prin acésta elu incuragià si mai multu pe popórale christiane supuse Turciei pentru emanciparea loru; éra pe Austro Ungari'a o compatimesce, pentru-ca a ajunsu la atata nepotintia, incatu se nu mai póta ajuta pe Turci'a incontra popóraloru christiane, ceea ce Ali-pasi'a probédia cu exemplele Romaniei, Serbiei, Montenegrului, ca-ci in conflictele cate avuse Pórt'a cu aceste staturi mici, diplomati'a austriaca nu 'i-a potutu ajutá mai nimicu, desi interessulu Turciei si alu Austro-Ungariei facia cu acele tieri este identicu, cá adeca poporulu romanescu si popórale slave se nu ajunga nici odata la libertate nationale si politica, ci se fia si remana totu-deauna supuse altora. Mai incolo Ali-pasi'a infrunta aspru pe turcii sei, ca suntu lenesi, neprevedietori, ca n'au incercatu nici-odata se faca multime de scóle comune, in care grecii si slavii se invetie cu turcii la unu locu, adeca n'au incercatu se-i turcésca, precum se incérca maghiarii; de aceea si róga pe sultanulu si pe ministrii sei cá se deschida catu mai curundu scóle comune, se oblige pe tóta tinerimea christiana la invetiarea limbei turcesci, se puna in functiuni publice si crestini intr'unu numeru óre-care, se impiedece pre catu se póte, cá grecii se nu mai merga la scólele din Greci'a nici slavii in Russi'a ca-ci lucrulu acesta este fórte periculosu pentru turci. Ali-pasi'a mai propune si alte mesuri semiliberali in favórea christianiloru. Ce vi se pare inse, ca necumu turcii betrani ruginiti, déra nici junimea nu a voitu si nu vrea nici astadi se scia nimicu de reformele recomendate prin Ali-pasi'a. Se nu créda adeca nimeni, ca Turci'a juna s'ar' poté asemena cu alte generatiuni june din Europ'a, afara numai de cea maghiara. Turci'a juna este totu asia fanatica, totu asia esclusivu nationala si intocma de violenta cá si cea betrana; differenti'a e numai, ca cea juna este multu mai perfida decatu betranii cei brutali, cari incai nu se spoiescu cu civilisatiune européna, ci se arata asia precum suntu ei. Déra in anulu acesta se vediura si „turcii juni" (de 25—40 de ani) strimtorati, cá se ésa in faci'a Europei cu colórea cea adeverata a doctrinei loru, si asia spusera diplomatiei verde: „Parintii nostri au ocupatu aceste tieri cu sabi'a si noi suntemu prea decisi ale tiené totu cu sabi'a. Nu vremu nici se audimu de legi obligatória de a pune crestini in functiuni publice si mai pucinu de regimente crestinesci. Nu avemu nici o trebuintia de sciintia si de braciele crestiniloru; noi ne suntemu nóue de ajunsu. Celu care vrea se functionedie in statulu nostru, se se faca turcu, se jure sultanului si statului nostru credintia neclatita sub pedépsa de furci." Asia intielegu ei unitatea statului turcescu; déra sub este conditiuni, mai dicemu odata, pace durabile este impossibile. —

— Pe aici a ploatu de cateva ori in septeman'a acést'a spre mare bucuria a cultivatoriloru de pamentu, cari se ocupa cu semenaturile de tomna. Comerciulu cerealieloru inca au inceputu se se mai misce ceva pe la porturi.

— Spuneti, ve rogu, aceloru teneri, cari ne intréba mereu, ca societatea „Transilvani'a" inca nu si-a tienutu adunarea generala, ci numai comitetulu seu avù una siedintia, din care aflamu atata, ca pe anii urmatori se voru da numai dóue burse, ca-ci alte trei inca totu nu suntu vacante. Déra dv. aveti in tiéra, precum audiu si citescu, multime de fundatiuni. Cumu vine de alérga cate 20—30 la cate una singura bursa?

MEMORIU

privitoriu la cestiunile, a caroru solutiune interessédia la unu inaltu gradu pre Romani'a in reporturile ei cu sublim'a Pórta.

I. Recunóscerea individualitatii statului romanu si a numelui seu istoricu.

Pre la finitulu anului 1873, sublim'a Pórta a cerutu agentiei Romaniei la Constantinopole ca, in relatiunile sale cu ministeriulu affaceriloru straine ottomanu, se nu mai intrebuintieze calificatiunea de supusi romani vorbindu despre connationalii si protegeatii nostri.

Reproducemu propriele cuvinte ale mustecharului dela ministeriulu affaceriloru straine, adressate dragomanului agentiei romane, care insista pre langa densulu spre a da cursu unoru affaceri litigióse in suferintia (ad. neregulate).

„Principatele fiindu vassale si locuitorii loru, supusi ai sultanului, agenti'a nu potea numí pre pamenteni: supusi romani séu moldo-valachi; ca astfeliu fiindu ele nu potu se aiba alti individi sub aternarea loru; ca de ací inainte, in corespondenti'a d-vóstre, veti fi datori se intrebuintiati cuvintele de naturali séu originari din cutare parte spre a desemná pre indigenii tierei; ca déca, cu tóta declaratiunea acést'a, agenti'a ar' persistá se nu o iè in consideratiune, ministerulu turcescu se va vedé obligatu de a-i privi tóte demersurile ei cá nule si neavenite".

Acum doi ani ministeriulu affaceriloru straine alu sublimei Porti a impinsu si mai departe pretensiunile sale. Intr'adeveru elu voí se exige dela agenti'a diplomatica a Romaniei cá cuvintele Romani'a, diplomaticu, supusu romanu, etc. etc., se se suprime din corespondenti'a politica si amenintia a inapoiá d'aci inainte ori-ce piessa in care ar' figurá aceste expresiuni. Agentulu romanu refusa

cu energia a se supune la acésta exigentia, si dupa contestatiuni scrise séu verbali uneori violente, castiga caus'a si continua a intrebuinti'a aceiasi termini cá si in trecutu.

Din parte-i ministrulu affaceriloru straine alu sublimei Porti affecta a tiené vechile sale traditiuni, persista a numí Romani'a cu numele de Principatele-Unite ale Moldo-Valachiei, repeta cu nesatiu frase cá acestea: in Principatele vasale, in Principatele-Unite cá si in celelalte parti ale imperiului, etc. etc., si eluda cu staruintia expressiunea supusu romanu prin intrebuintiarea locatiunii: „nascutu in Principatele-Unite“.

Acestu resbelu de cuvinte continua de atunci, in tóte piessele de correspundentia politica, fara daulare si fara imblandire din partea agentiei, si cestiunile politice se urmarescu si se tratéza in tonu cu tóta ostilitatea ascunsa a formei.

Inse, indata ce este vorba de o affacere currenta, si interesse private si prin urmare urgente suntu in jocu, conditiunile se schimba si sublim'a Pórta -si reiea avantagiulu in detrimentulu acestoru interesse chiaru si alu demnitatiei agentiei.

Intr'adeveru, cancelari'a agentiei, chiamata a liberá unui negutiatoriu romanu o piessa pe care elu va trebui se o produca dinaintea unei'a din autoritatile administrative séu judecatoresci alu imperiului otomanu (Kitabet, Telgearet, administratiune generale a contributiuniloru indirecte etc. etc.), calificá naturalmente pre disulu negutiatoriu dreptu supusu romanu. Aceste doue cuvinte suntu de ajunsu spre a opri affacerea, pies'a este intórsa de a dreptulu cancelariei séu predata interessatului, cu mentiunea cá denumirea de supusu romanu nu este recunoscuta, este inadmisibile, si trebue se fia inlocuita prin aceea de Moldo-Valachia. Nefacundu-se acésta rectificare, affacerea póte remané indefinitu in suferintia si cancelari'a, prididita de solicitarile nenorocitului negutiatoriu amenintiatu séu atinsu in interessele sale, se vede constrinsa a modificá textulu piesei emanate din biurourile sale dupa exigentiele autoritatiloru ottomane.

Acésta situatiune cu tóte acestea este umilitóre pentru cancelari'a agentiei Romaniei, si reclama o solutiune, care ar' salvgardá atatu interessele particulariloru, catu si demnitatea gubernului romanu. Statulu romanu existandu si avendu-si individualitatea si viéti'a sa separata si propia, este cu nepotintia a se explicá pretentiunea sublimei Porti, contraria practicei dreptului publicu europénu. Intr'adeveru se chiama supusu ori-ce persóna, care apartiene unui statu, care este cetatiénu alu unui statu óre-care.

Fia-care din cei de sub juridicti'a nóstra nu póte deci se fia altu decatu supusu romanu, pentru ca elu apartine statului romanu, pentru ca este protegiatu séu cetatiénu alu acestui statu romanu, care exista in virtutea proprieloru sale capitulatiuni si a tractatului din Parisu dela 1856 si alu carui nume istoricu este recunoscutu de marea maioritate a poteriloru garante.

II. Revendicarea pentru agentulu Romaniei a admiterii sale in corpulu diplomaticu.

Gubernulu ottomanu a contestatu (denegatu) agentului Romaniei calitatea de agentu diplomaticu, pretindiendu ca representantulu nostru nu este unu agentu, cí unu Kapu-Kehaia, care n'are nici unu caracteru diplomaticu, ca representa Principatele-Unite, éra nu Romani'a.

Acestu incidentu probéza odata mai multu tendintiele de ostilitate sistematica a gubernului turcu in privinti'a nóstra.

Vomu amentí acestui guberno ca celu din urma tractatu privitoriu la Romani'a, da representantului nostru titlulu de agentu, ca Kapu-Kehaia insemnéza pre francesce Insarcinatu cu affaceri, ca agentulu romanu are in faci'a Turciei unu caracteru essentialmente diplomaticu, ca se bucura de privilegiele dreptului gintiloru, in virtutea tractatului din Cainargi si ca avemu datori'a a chiamá tiér'a nóstra pre numele ei, astfeliu precum a fostu consacratu prin constitutiunea sa din 1866.

In urmarea acestei contestatiuni, agentulu diplomaticu alu Romaniei la Constantinopole nu comptéza in corpulu diplomaticu. Relatiunile personali ale agentului cu diversii representanti, simpatiele, respectulu ce-i potu marturí, suntu numai unu slabu corectivu, unu paliativu neindestulatoriu la umilirile cari de pre agentu cadu asupr'a Romaniei. Personagiulu mai multu de catu persón'a, este acel'a, care merita consideratiune. Deci sublim'a Pórta, prin diverse proceduri, cari concura la acelasi scopu, nu lasa pre agentulu Romaniei se intre pre terrenulu diplomaticu, pre a carui margine ea pare ca numai ii toleréza presenti'a. Mai multe fapte de diferite nature probéza catu este refusatu ori-ce caracteru officialu agentului Romaniei si catu de equivoca si umilitóre ii este positiunea.

Pre fia-care anu, in lun'a lui Iuniu, cu ocasiunea anniversarii avenimentului la tronu alu M. S. I. Sultanului, corpulu diplomaticu este admisu a presentá felicitatiunile sale Maiestatiei Sale imperiale. Agentulu Romaniei primesce si dinsulu invitatiuni. La ór'a aretata, personalulu diferiteloru missiuni, care s'a intrunitu in unulu din salónele de asteptare ale palatului imperialu, se duce in corpore la inaltimea s'a, care respunde prin intrepunerea marelui viziru séu a ministrului affaceriloru straine, la complimentele obicinuite ce-i adresédia pre rondu representantii straini, in numele suveraniloru loru séu a tiereloru loru. In cursulu acestei ceremonie cu totulu solemne, agentulu Romaniei a fostu lasatu la o parte si pacientu in salonulu de asteptare. Corpulu diplomaticu pléca. Agentulu -lu vede difilandu si esindu; rondulu seu totu n'a venitu. Intre receptiunea corpului diplomaticu si a sa, pentru ca distanti'a se fia stabilita indestulu de pre facia, se asiéza defilarea inaltiloru functionari ottomani (ministri consiliari de statu, mari demnitati ai religiunii mahomedane, etc. etc.). In fine agentulu este admisu si dupa densulu vine sanctitatea s'a patriarchulu Ecumenicu.

Invederatu ca in acésta affectare de a asigná agentului Romaniei unu rangu cu deseversire subalternu si a-lu confundá in multimea de functionari ottomani, este o intentiune indestulu de marcata de a stabilí formalu infimitatea si vassalitatea Romaniei.

Acést'a este umilirea cea mai simtibile, déra celu pucinu se produce numai odata pre anu. Unu altu faptu, care are acelasi caracteru umilitoriu, se repeta la fia-ce visita a agentului Romaniei la ministeriulu affaceriloru straine alu sublimei Porti.

Este in usu cá la ministrii ottomani siefii de misiuni se tréca inaintea totoru visitatoriloru celorulalti. Unu consiliaru de legatiune séu de ambassada si a fortiorí unu dragomanu cedéza loculu oricarui siefu de missiune, ambassadoru ori ministru si unu ministru se retrage inaintea unui ambassadoru. Agentulu Romaniei n'a pretinsu nici-odata cá unu consiliaru de legatiune si nici chiaru unu dragomanu se ésa din cabinetulu ministrului spre a-lu lasá se intre. Déra celu pucinu ar' fi in dreptu, candu ii intelnesce in salonulu de asteptare, chiaru déca sosesce dupa densii, se aiba precadere. Deci, elu, a vediutu refusandu-i-se totudeaun'a dreptulu acest'a si nici-odata nu póte intrá de catu la rondulu sosirii sale. Reclamatiunile ce a potutu presentá in diverse ronduri, sub form'a cea mai curtenitóre, n'au fostu admise nici-odata.

De atunci incóce agentulu s'a hotaritu a se duce de preferentia la domiciliulu chiaru alu diferitiloru ministri. Déra si acést'a este o cale piedise, care totu nu salvgardéza pre deplinu demnitatea sa, si care ii impune une-ori o strimtóre din cele mai genante.

Nici agentulu nici personalulu agentiei nu se bucura in imperiulu ottomanu de scutirile diplomatice, cari cu tóte astea ar' trebuí se le fia recunoscute in virtutea chiaru a tractateloru. Procedeurile vamiloru ottomane, eternele loru vexatiuni, suntu bine cunoscute. Nu este scutita de dinsele agenti'a Romaniei; ba déca s'ar' poté, ar' fi o tendentia de a le mai exagerá. Astfeliu, acum doui ani, s'a intemplatu ca unu pachetu de brosiure expediatu dela ministeriulu din Bucuresci catra agentia, si portandu sigiliele officiali ale ministeriului affaceriloru straine din Romani'a, a fostu apucatu si secuestratu de catra censur'a ottomana, fara cá se se asculte reclamatiunile presentate de catra agenti'a sublimei Porti.

Amenuntele de felulu acest'a suntu numeróse. O enumerare detaliata ar' fi de prisosu. Chiaru pretinsele favori, accordate in fórte rare intervaluri agentiei in materia de scutire de vama, constitue inca o denegare a unui dreptu pre care 'lu are dobanditu in principiu, si care ar' trebuí se i se recunósca in practica, in virtutea usuriloru celoru mai elementare si a traditiuniloru celoru mai bine stabilite ale dreptului gintiloru.

(Va urmá).

Rosi'a de munte in 3 Sept. 1876.

Dle Redactoru! In nr. 64 alu „Gaz. Trans.“ a aparutu din Zlatn'a o corespondintia cu datulu 17 Aug. a. c. in care printre altele se descrie si successulu representatiuniloru mele teatrali. Concede-mi deci, dle Redactoru, se me justificu inaintea publicului, deórace in acea corespondintia onórea-mi este atacata si numele blamatu.

In 14 Iuliu mi-am deschisu ciclulu representatiuniloru mele teatrali in opidulu Zlatn'a cu piesele: Ostasiulu romanu, Judanulu cu marf'a etc. Pre langa publiculu strainu, ce implea sal'a, straluceau si duoi romani, dintre 20—30 familie romane inteligente, ce sunt acolo. Caus'a de ce romanii nu s'au presentatu in numeru mai mare fu mai vertosu discordi'a ce domnesce intre dinsii, care le nimici si casina romana si a carei victima cadiù si bravulu notariu romanu de acolo, suspendatu fiindu din postu spre bucuri'a strainiloru. Representatiunea a decursu pana in fine curatu in limb'a romana, atunci apoi la cererea publicului si la rogarea parochului maghiaru I. P. László, spre a multiumi si mai bine pe publiculu strainu, am cantatu unu cupletu din „Falu rossza“ a dlui Eugeniu Toth, tradusu si cantatu totu atunci si in limb'a romana.

In sér'a a dou'a totu pentru placerea strainiloru, cari se aretara mai generosi si me imbracisiara mai caldurosu decatu romanii, am cantatu cupletulu „Cocónei Chiriti'a“ si in limb'a maghiara. Acést'a a facut'o si renumitulu artistu I. D. Ionescu chiaru si in Lugosiu, unde a avutu publicu chiaru numai romanescu, si totusi nimeni nu i-a disu, ca e quodlibet. Anunciuri de teatru am avutu si in limb'a romana si in cea maghiara, dér in ambele specie de programe numele mi-a remasu neschimbatu: Iuliu Corneliu Lugosianu. Pentru cativa florinasi, pre cari i castigu cu sudóre crunta, nu-mi voiu metamorfosá numele nici-odata, dér nici chiaru pentru tóta averea binevoitoriului falsificatoriu n'asiu face acést'a. Nu mi-am schimbatu numele nice atunci, candu eram membru trupei maghiare „Nyéky“, in care trupa toti actorii nemti, judani etc. -si acatiasera cate unu „y“ de nume, numai eu remasesem Lugosianu; si nu mi-am schimbatu numele nici candu am jocatu cá óspe in mai multe trupe maghiare, unde aveam interesu de a o face, ca-ci eram bine platitu si stimatu din partea strainiloru. Dreptu dovéda, ca eu nici-odata nu m'am numitu Lugosy in programele mele, mi este inteliginti'a romana din tóte acele orasie, unde m'am presentatu. Si acést'a nice nu o voiu face pana ce voiu trai, ca-ci sum romanu si voiu se moru cá romanu cu caracteru nemaculatu.

Din cele premise póte onorab. publicu se-si faca o judecata curata despre aceea, ca dlu „binevoitoriu“ nu mi-a voitu binele, ci mi-a voitu reulu atunci, candu cu mintiuni si scorniturí a voitu semi negrésca numele si se me descrediteze inaintea natiunei mele. Pentru aceea nice nu aflu cu cale a me demite in o discussiune meritoria cu unu asemenea omu fora judecata matura si fora consciintia de ceea ce vorbesce si face. Publiculu care me cunósce, scie déca meritu se fiu calomniatu séu nu, éra celoru necunoscuti, déca voiu trai inca le voiu próba prin fapte, ca din punctulu de vedere alu caracterului meu romanescu numai unu dusmanu póte se me vorbésca de reu.

Iuliu Corneliu Lugosianu,
diletante romanu.

Pentru lamurirea adeverului amu datu locu si acestui respunsu, desi nu póte tocmai in form'a si in cuprinsulu seu originalu, inse in totu casulu in unu estrassu essentialu. Dechiaramu totu-odata, ca in acésta materia nu potemu se mai primimu nice o replica ulterióra. Adeverulu s'a constatatu si cestiunea s'a resolvitu. Redactiunea nu póte fi responsabila de cele ce i se comunica din partea unui séu altui corespondinte, pentru aceea dins'a da cu placere locu rectificariloru si justificariloru necessarie pentru cristalisarea adeverului. Antipathi'a corespondintelui din Zlatn'a catra maghiarismu se vede a fi atatu de mare, incatu dlu Lugosianu a trebuitu se cada in disgrati'a dinsului chiaru si numai din simplulu motivu, ca a cantatu ungaresce.

Pentru aceea inse dlu Lugosianu se nu se descoragedie, ci se-si continue carier'a de diletante asiá, incatu cá romanu si numai cá romanu se scia delectá si pe strainu. — Totu cá respunsu la corespondinti'a din Zlatn'a ne vedemu necessitati a da locu si urmutórei corespondintie:

Zlatn'a in 5 Sept. 1876.

On. d. Redactoru! In coresp. din Zlatn'a, publicata in nr. 64 alu pretiuitului diariu, ce redactezi,

se dice intre altele, ca din caus'a suspinderii notariului comunale din officiulu seu domniá in opidulu nostru o bucuria nemarginita. Acésta asertiune o respingemu cu indignatiune. Notariulu nostru fu suspinsu, ce e dreptu, din postulu seu prin judecatori'a reg. in urm'a unei denunciatiuni inimice, inse nu pentru vr'o fapta constatata, pentru vr'o calcare de lege, abusu de potere séu vr'o alta crima ori delictu, ci simplu numai, cum amu disu, din caus'a neincetateloru denunciari ale dusmaniloru sei. Pentru aceia noi nu ne-amu bucuratu, ci ne-amu intristatu, ca-ci scimu, ca notariulu nostru de 26 de ani s'a portatu cu cea mai mare acuratetia si onestitate in officiulu seu si speramu, ca si din acésta tentatiune va esi curatu si va fi restituitu in officiulu seu dupa dreptu si dreptate. Bucuri'a despre care vorbesce acelu binevoitoriu, nu este decatu propria a dsale si cá atare póte se fia si nemarginita. Dér se bage bine de sama, cá se nu cada insusi in gróp'a ce o sépa altuia. D'ocamdata numai atat'a. (Mai multu nice nu vomu mai publicá in acestu obiectu. Red.)

Mai multi conlocuitori.

Noutati diverse.

— (Recrutarea in Romani'a.) Ministrulu de resbelu d. col. Slaniceanu a adresatu catra prefectii judetieloru si catra presiedintii consilieloru de revisiune o circulara cu datulu de 6 Sept. a. c. prin care ordona, cá operatiunile de recrutare ale consilieloru de revisiune din acestu anu, cari prin inaltulu decrecu din 30 Aprile 1876 se suspendasera provisoriu, se se reincépa earasi la 1 Octobre si se se termine la 1 Noembre anulu curentu. Ministrulu de resbelu dice la finea circularei: „Me asteptu dle prefectu, ca d-vóstre in calitate de presiedinte alu consiliului de revisie, veti pune tóta staruinti'a a se esecutá intocmai tóte dispositiunile relative la recrutare, pentru cá astfeliu armat'a se póta dobandi unu bunu contingentu si in acelasiu timpu a se evitá reclamatiunile ce pana astadi se primiau, din causa ca dispositiunile legei nu erau intocmai observate.“ — Se scie ca recrutarea se suspendase cu cuventu cá se se faca economia in finantiele tierii. Dupa 5 luni, in care timpu nu a potutu se cada acelu motivu, se ordona recrutarea din nou. Semnu ca situatiunea grava politica de astadi impune si regimului bucuresceanu imperiosu necessitatea de a mari catu mai multu contingentulu armatei romane. —

— (Ministrulu-presiedinte Ion Bratianu, decoratu.) Maiestatea S'a imperatulu a conferitu dlui ministru presiedinte Ion Bratianu cu ocasiunea visitei de bineventare, ce i-a facuto acest'a in fruntea unei deputatiuni romane in Sibiiu, marea-cruce a ordinului cu corón'a de feru. — Nu scimu déca d. I. Bratianu mai are vr'unu ordinu afara de acest'a. Ar' fi interessante candu s'ar' poté constatá ca prim'a distinctiune de feliulu acesta ia venitu dlui Bratianu din partea imperatului Austriei.

— Maiestatea S'a a daruitu preagratiosu din casset'a s'a privata scóleloru poporali gr. or. din Sibiiu 300 fl. v. a. pentru procurarea recuisiteloru de invetiamentu.

Nr. 310—1876.

Concursu.

Pre basea bugetului preliminatu pre anulu 1876/7 dein partea adunarei generale a Associatiunei transilvane tienute la Sibiiu in 10—12 Augustu a. c. sub Nr. prot. — XXVII, se publica prein acést'a concursu la urmatóriele stipendia:

1. La unu stipendiu de 300 fl. v. a. destinatu pentru unu teneru, carele a absolvitu scól'a comerciala secundaria si voiesce a-si completá studiale la vreo Academia comerciale.

2. La 2 stipendia de cate 70 fl. v. a. pentru 2 ascultatori de scólele reali dein patria.

3. La 2 stipendi'a de cate 70 fl. v. a. pentru 2 teneri, cari cercetéza scól'a comerciale inferióra.

4. La unu ajutoriu de 20 fl. v. a. destinatu pentru gimnasisti ori realisti, dein fundatiunea studiosului de a V clasa gimn. Emiliu Dionisiu Basiota Motiu Dembulu dein Abrudu cu observarea, cá conformu litereloru fundationali, la obtienerea acestui ajutoriu, voru avé preferintia studentii dein muntii apuseni, ori dein fostulu districtu alu Naseudului.

Terminulu concursului se defige **pre 31 Octobre c. n. a. c.**

Concurentii la amentitele stipendia au se si substérna incóce concursele loru, pana la terminulu indigitatu, provediute cu atestatu de botezu si de paupertate si cu testimoniulu de pre semestrulu alu II-lea alu an. scolastecu 1875/6.

Dein siedinti'a ordinaria a comitetului Associatiunei transilvane, tienuta in Sibiiu la 19 Septembrre 1876.

Nr. 310—1876.

Concursu.

Pre basea bugetului preliminatu pre anulu 1876/7, dein partea adunarei generale a Asociatiunei transilvane tienutu la Sibiiu in 10—12 Augustu a. c. sub Nr. prot. XXVII. se publica prein acést'a concursu:

La unu stipendiu de 60 fl. v. a. destinatu pentru unu elevu dela vreo scóla de agricultura dein patria, cu terminulu pana in **31 Oktobre c. n. 1876.**

Concurentii la amentitulu stipendiu, au se-si tramitu concursele loru pana la terminulu indigitatu, provediute cu atestatu de botezu si de paupertate, cu testimoniu despre absolvarea celu pucinu a scólei elementarie, cum si se dovedésca, cumca sciu portá in genere economi'a, dupa cumu e indatinata in tiér'a nóstra.

Se recere, cá concurentii respectivi se fia ajunsu alu 16-lea anu alu etatiei.

Dein siedinti'a ordinaria a comitetului Associatiunei transilvane, tienuta in Sibiiu la 19. Septembre 1876.

Nr. 310—1876.

Concursu.

Pre basea bugetului preliminatu pre anulu 1876/7 dein partea adunarei generale a Associatiunei transilvane tienute la Sibiiu in 10-12 Augustu a, c. sub Nr. prot. XXVVII. se publica prein acést'a concursu la urmatóriele ajutória:

1. La 6 ajutoria de cate 25 fi. v. a. pentru invetiaceii de meseria.

Terminulu concursului se defige pre **31 Octobre c. n. 1876.**

Concurentii la ajutóriale amentite, au se-si substérna incóce concursele loru, pana la terminulu indigitatu, provediute, incatu pentru sodali, cu atestate de botezu si de portare morale, cum si cu adeverintia despre aceea, cà suntu cualificati de a se face maestrii; ér' incatu pentru invetiacei, concursele respective, prelunga atestatulu de botezu si de portarea morala, se fia provediute si cu adeverintia dela maestrulu respectivu despre desteritatea si diliginti'a in maestri'a, cu carea se ocupa.

Dein siedinti'a ordinaria a comitetului Associatiunei transilvane, tienuta in Sibiiu la 19 Septembre 1876.

Nr. 310—1876.

Concursu.

Pre basea bugetulu preliminatu pre anulu 1876/7 dein partea adunarei generale, a Associatiunei transilvane, tienute la Sibiiu in 10—12 Augustu a. c. sub Nr. prot. XXVII, se publica prein acést'a concursu:

La 2 premia de cate 20 fl. v. a. pentru invetiatorii romanii, cari se distingu in pomologia si in instructiunea practica a pomaritului.

Terminulu concursului se defige pre **31 Octobre c. n. a .c.**

Concurentii la amintitele premia, au se-si dovedésca progressulu si distinctiunea in specialitatea pomologica prein atestate demne de tóta credintia, atatu dela Directiunile scolari, catu si dela Oficiale comunale resp.

Dein siedinti'a ordinaria a comitetului Associatiunei transilvane, tienuta in Sibiiu la 19 Septembre 1876.

Cursurile

la bursa in 26 Septembre 1876 stá asia:

Galbini imperatesci — —	5	fl. 75	cr.	v. a.
Napoleoni — — —	9	„ 63½	„	„
Augsburg — — —	101	„ 50	„	„
Londonu — — —	130	„ 70	„	„
Imprumutulu nationalu —	69	„ 70	„	„
Obligatiile metalice vechi de 5%	66	„ 90	„	„
Obligatiunile rurale ungare	74	„ —	„	„
„ „ temesiane	73	„ 25	„	„

Redactoru respundietoriu si Editoru

IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui

IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.